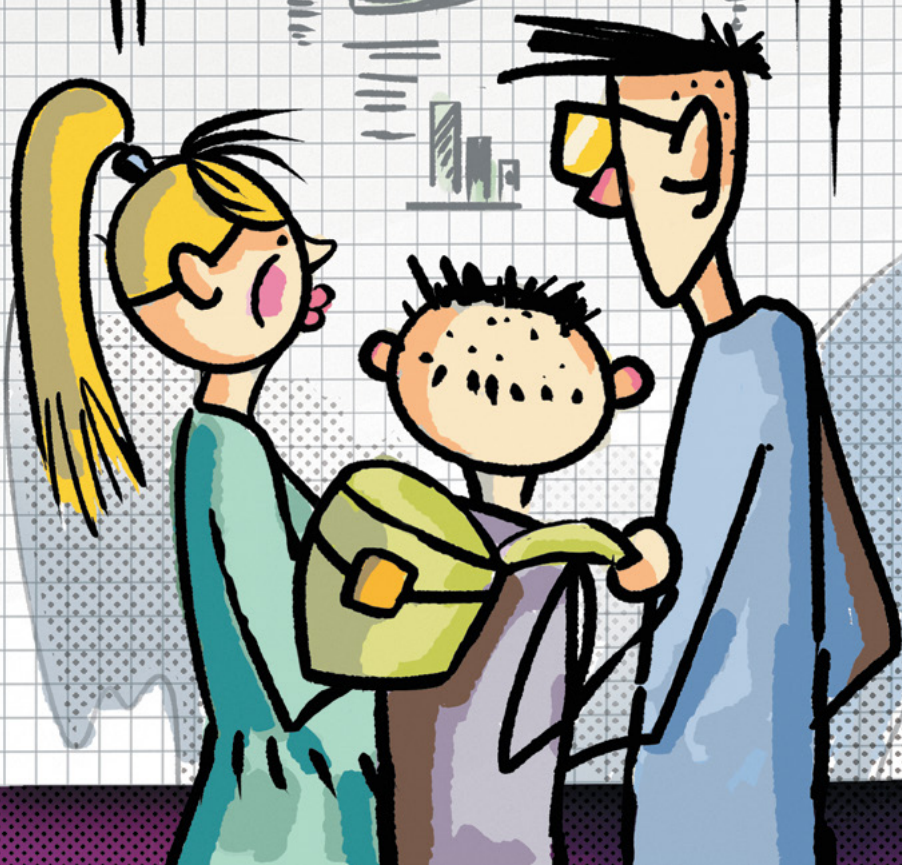
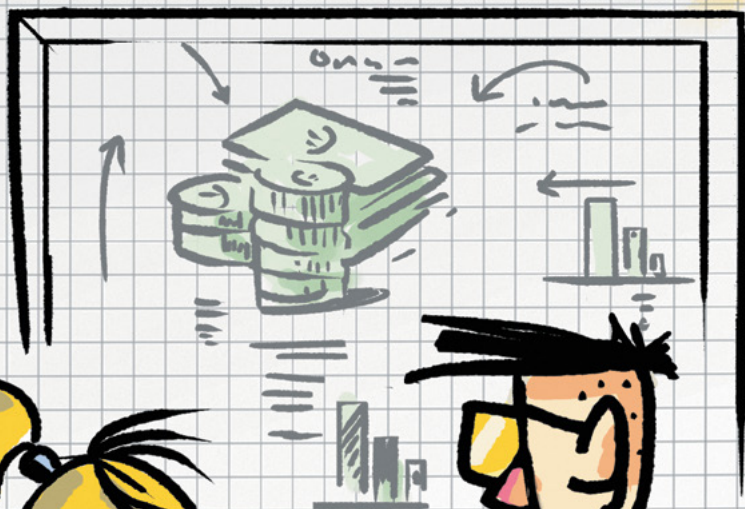

nepamiršk.

Kas yra kas?

„Sodra“ – įstaiga, kuri rūpinasi valstybiniu socialiniu draudimu.

Socialinis draudimas – tai yra socialinio draudimo rūšių visuma, kuri užtikrina pagalbą žmogui ištikus netikėtoms gyvenimo situacijoms.

VMI – Valstybinė mokesčių inspekcija.

GPM – gyventojo pajamų mokestis.

Apdraustasis – žmogus, kuriam taikomos draudimo garantijos.

Draudėjas – taip dažniausiai vadinamas darbdavys arba savarankiškai dirbantis žmogus, mokantis socialinio draudimo įmokas už save.

Stažas pensijai – vertinant per 12 mėn. uždirbtas pajamas gaunamas dydis, reikalingas senatvės pensijai apskaičiuoti. Jis skaičiuojamas dienomis, mėnesiais, metais.

Draudimo stažas – tai laikas, kai žmogus buvo draudžiamas ir mokėjo atitinkamas įmokas (arba už jį įmokas mokėjo darbdavys ar valstybė).

MMA – minimali mėnesio alga arba nustatytas mažiausias atlyginimas, kurį darbdavys gali mokėti žmogui už viso etato darbo krūvį. Šis dydis yra kintantis.

Išmoka – tai pinigai, mokami apdraustajam, pavyzdžiui, ligos, motinystės, šeimos nario slaugos atveju.

PSD – privalomasis sveikatos draudimas. Jis užtikrina apdraustiesiems nemokamą gydymą, specialistų konsultacijas, tyrimus, vaistus ir t.t.

Draudiminis įvykis – tai gyvenimo situacija, nuo kurios žmogus yra draudžiamas. Socialinio draudimo atveju – liga, darbo netektis ir pan.

SIC – „Sodros“ informacijos centras, įsikūręs Radviliškyje. Jo darbuotojai konsultuoja gyventojus telefonu ir internetu.

Etatas – galima sakyti, kad tai sutartinis vienetas, kuriuo matuojama, kokią krūvį turi darbuotojas arba kiek laiko žmogus dirba. 1 etatas lygus 8 darbo valandom per dieną, 40 valandų per savaitę arba 160 valandų per mėnesį.

Senatvės pensija – pinigai, kas mėnesį mokami žmogui, kuris sukaupė nustatytą stažą pensijai ir sukako pensinį amžių.

Pensinis amžius – tai nustatytas amžius, kurį sukakęs žmogus gali išeiti į pensiją. Šiuo metu jis yra palaipsniui ilginamas, kol 2026 ir vyrams, ir moterims sieks 65 metus.

Socialinės garantijos – paprastai taip vadinamos išmokos ir kitos papildomos vertės (papildomas draudimas, darbdavio įmokos į pensijų fondą ar pan.), užtikrinamos žmogui. „Sodros“ mokamas išmokas ligos, nedarbo, motinystės atvejais ar sulaukus senatvės yra įprasta vadinti socialinėmis garantijomis.

Užimtumo tarnyba – tai įstaiga, padedanti žmonėms įsidarbinti, kelti ar keisti kvalifikaciją (anksčiau vadinta Lietuvos darbo birža). Čia turi registruotis darbo neturintys žmonės, kad galėtų gauti nedarbo išmoką ir/ar būtų draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu valstybės lėšomis.

Savarankiškas darbas – darbas su verslo liudijimu, pagal individualios veiklos pažymą, ūkininkavimas, įmonės steigimas ir pan. Kitaip tariant – veikla, kai žmogus pats sau yra darbdavys.

Minimalus stažas – tai privalomas sukaupyti dydis, nustatomas kiekvienai „Sodros“ išmokai atskirai. Nesukaupus minimalaus stažo išmoka negalės būti mokama.

Prarastos (netektos) pajamos – taip vadinami pinigai, kurių žmogus negali uždirbti dėl draudiminės situacijos (ligos, šeimos nario slaugos, motinystės ar tėvystės, darbo netekimo ir pan.). Jos kompensuojamos nustatyto dydžio „Sodros“ išmokomis.

Apmokestinamosios pajamos – tai pinigai, nuo kurių mokami nustatyti mokesčiai ir įmokos „Sodrai“. Nuo kokių apmokestinamųjų pajamų (visų ar jų dalies) mokamos įmokos „Sodrai“, nustato įstatymai.

Minimali/maksimali išmoka – tai nustatyta riba „Sodros“ išmokoms. Jos negali būti mažesnės, nei nustatyta, ir didesnės, nei tai numatyta teisės aktuose.

Pensijų anuitetas – paprastai tariant, tai periodinė nustatyto dydžio išmoka gyventojui tam tikrą laikotarpį arba iki gyvos galvos. Dažniausiai tai – gyvybės draudimo arba pensijos išmoka. Ekonomikos terminų žodyne paaiškinama, kad anuitetas leidžia lėšas sukaupusiam asmeniui gauti garantuotas pastovaus dydžio ar indeksuojamas pajamas nesibaigiant likti be pragyvenimo šaltinio senatvėje. Visa anuitetų forma gautų išmokų suma gali būti didesnė už sukaupytą sumą, jei asmens gyvenimo trukmė gerokai viršija vidutinę gyvenimo trukmę, ir mažesnė, jei asmuo gyvena trumpiau.

KAIP VEIKIA SOCIALINIS DRAUDIMAS?

Visi dirbantieji moka nustatyto dydžio įmokas, kurios virsta išmokomis tiems, kam tuo metu yra reikalingos.

PSD – KAIP TAI VEIKIA IR KAM TO REIKIA?

Jei nedirbi
ir nesimokai,
REGISTRUOKIS
Užimtumo tarnyboje

Kol ieškosi darbo,
Tave **DRAUS**
valstybė

Jei išvyksti trumpą
atostogų į ES šalis –
IŠSIIMK EUROPOS
SVEIKATOS DRAUDIMO
KORTELĘ

Prireikus
GAUSI BŪTINĄJĄ
PAGALBĄ

Jei išvyksti –
DEKLARUOK
IŠVYKIMĄ

Taip
NESUKAUPSI
skolos

Šis draudimas reikalingas tam, kad veiktų ligoninės, jose būtų gydytojų, būtų teikiama greitoji pagalba, kad prireikus kreiptis į gydytoją, gultis į ligoninę, atlikti tyrimus už šias paslaugas nereikėtų mokėti ir jos būtų suteiktos privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis.

Ligos draudimas

Šis draudimas reikalingas tam, kad žmogus, susirgęs ir dėl to negalintis dirbti, neliktų be pajamų. Tokiu atveju žmogui mokama ligos išmoka. Ji taip pat priklauso ir šeimos narij (pavyzdžiui, sergantį vaiką) slaugančiam žmogui – taip jam kompensuojamos prarastos pajamos, kurių jis tuo metu kai slaugo negali užsidirbti.

Motinstės draudimas

Jis reikalingas tam, kad šeima, besilaukianti ar auginanti vaiką, neliktų be pajamų. Draudimas numato motinstės išmoką (mokama moteriai iki gimstant vaikui), tėvystės išmoką (mokama gimus vaikui, vieną mėnesį) ir vaiko priežiūros išmoką vienam iš tėvų (mokama iki vaikui sukaks vieneri ar dveji metai).

Nedarbo draudimas

Toks draudimas užtikrina pajamas žmogui, kuris išėjo ar buvo atleistas iš darbo ir ieško kito darbo. Nedarbo draudimo įmokas tol, kol dirbo, mokėjęs žmogus, kai netenka darbo, gali gauti išmoką.

Pensijų draudimas

Reikalingas tam, kad užtikrintų nuolatinę pajamas senatvės sulaukusiam žmogui. Tam, kad senatvėje galėtų gauti pensiją iš „Sodros“, dirbantieji moka atitinkamas įmokas visą laiką, kol dirba.

Socialinės garantijos – kas gi tai?

Taip vadinamos įvairios išmokos (ligos, nedarbo, motinstės, senatvės pensijos), kurias gali gauti žmogus. Dažniausiai tai – išmokos iš „Sodros“, bet kai kurios darbovietės užtikrina ir papildomas socialines garantijas – papildomą sveikatos draudimą, papildomas išmokas nutikus įvairiems įvykiams. Darbinantis labai svarbu išsiaiškinti, kokias socialines garantijas užtikrina darbdavys. Žmonių, kurie dirba samdomą darbą, socialinės garantijos skiriasi nuo tų, kurias turi savarankiškai dirbantys žmonės.

Pirmas darbas – ką rinktis?

Be to, kad kiekvienas iš mūsų renkamės sritį, kurioje norėtume dirbti (prekyba, medicina, informacinės technologijos, ekonomika), galime pasirinkti ir savo veiklos formą, kitaip tariant – pagal darbo ar kitokią sutartį dirbsime, pradėsime savo verslą ar individualią veiklą, ūkininkausime ir pan.

Nors daugelis žmonių visgi pasirenka samdomą darbą, yra ir kitų galimybių dirbti arba derinti įvairias veiklas.

Nusprendęs, kad nori dirbti savarankiškai, žmogus turi pasirinkti, kokią veiklą vykdys – dirbs pagal verslo liudijimą ar rinksis individualios veiklos pažymą. Kalbant paprastai, verslo liudijimas yra skirtas nenuolatinių pobūdžio veikloms (pavyzdžiui, prekiauti rankdarbiais Kaziuko mugėje), o pagrindinis individualios veiklos bruožas – tęstinumas (pavyzdžiui, tam tikrų paslaugų teikimas visus metus).

Pasirinkus dirbti savarankiškai visas reikalingas įmokas ir mokesčius teks apskaičiuoti ir sumokėti pačiam. Tai taip pat reiškia, kad reikės nuolat domėtis veiklos apmokestinimą nustatančių įstatymų naujovėmis ir sekti aktualią informaciją. Dirbant samdomą darbą tokiais dalykais domėtis nebūtina – aktualią informaciją stebi buhalteris.

Toliau pakalbėsime apie kiekvieną veiklos formą atskirai.

Verslo liudijimas

Tai yra bene paprasčiausia savarankiškos veiklos forma. Pagal verslo liudijimą veiklą vykdyti nusprendęs žmogus turi įsigyti verslo liudijimą (jis išduodamas Valstybinėje mokesčių inspekcijoje) ir mokėti priklausančias fiksuotas įmokas ir mokesčius. Taip dirbantis žmogus yra draudžiamas privalomuoju sveikatos draudimu ir pensijų draudimu, todėl moka tik šių draudimų įmokas.

Pavyzdžiui, Tomas moka remontuoti dviračius ir artėjant sezonui nusprendžia pasiūlyti savo paslaugas draugams. Tokiu atveju jis turėtų kreiptis į teritorinę Valstybinės mokesčių inspekcijos padalinį arba verslo liudijimą pasirinktai veiklai įsigyti internetu. Nusipirkęs verslo liudijimą Tomas taip pat turės sumokėti nustatyto dydžio valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokas.

Šios įmokos nesiskirs nepriklausomai nuo to, kiek uždirbs Tomas – 100, 200 ar 500 Eur.

Taip pat Tomui reikės sumokėti ir gyventojų pajamų mokestį (jis mokamas Valstybinei mokesčių inspekcijai, o apskaičiuojamas pasinaudojus skaičiuokle). www.vmi.lt/cms/verslo-liudijimu-skaiciuokle12

PLIUSAI

Savarankiškumas – dirbti galima tada, kai suplanuojate.

Reikia mokėti mažiau valstybinio socialinio draudimo įmokų.

Neįsipareigojate veiklos vykdyti nuolat, pasibaigus verslo liudijimo laikotarpiui galite rinktis kitą veiklą.

Galite derinti šią veiklą su kitomis (samdomu darbu, individualia veikla ir pan.)

Darbo užmokestis priklauso nuo jūsų pačių.

Atlyginimas. Lankstus ir priklauso nuo darbo rezultatų. Gali keistis kas mėnesį.

Darbo grafikas. Lankstus, priklauso nuo jūsų.

MINUSAI

Mažos socialinės garantijos – esate draudžiamas tik privalomuoju sveikatos draudimu ir pensijų draudimu, tad išmokų negausite ligos, šeimos nario slaugos, vaiko priežiūros ir kitais atvejais.

Atostogos – tik nemokamos, iš sutauptų pinigų.

Atlyginimas. Jei verslas nesiseks, atlyginimo galite ir neuždirbti.

Įmokas ir mokesčius apskaičiuoti ir mokėti turėsite savarankiškai.

Darbo vieta ir priemonės – jomis reikia pasirūpinti pačiam.

Autorinė sutartis – patogus būdas dirbti savarankiškai?

Be samdomo darbo, verslo liudijimų ir individualios veiklos, kūrybinius darbus žmonės gali dirbti ir pagal autorines sutartis. Galima sakyti, kad tai yra tam tikras tarpinis variantas tarp samdomo ir savarankiško darbo – žmogus gali rinktis, su kuo sudaryti tokią sutartį, o reikalingos socialinio draudimo įmokos ir mokesčiai yra paskaičiuojami ir sumokami automatiškai, tuo pačiam dirbančiajam nereikia rūpintis.

Viena vertus, tokia veikla yra patogi – galima savarankiškai planuoti savo laiką ir užsakymų kiekį, sudaryti ir koreguoti savo darbo grafiką. Kita vertus, rinkdamasis autorinę sutartį žmogus turi suprasti, kad šios sutartys yra laikinos, sudaromos tik konkrečioms darbams atlikti ir joms pasibaigus gali susidaryti tarpai, kai tinkamų užsakymų nebus ir naujos sutarties kurį laiką nepavyks sudaryti.

Pavyzdžiui, puikiai lietuvių kalbą mokanti Agnė nutaria redaguoti tekstus pagal autorinę sutartį. Ji sudaro sutartį su darbdaviu, kur numatyta, kokius darbus už kokį atlygį ji atliks, nustatytos ir apmokėjimo sąlygos. Toliau Agnei tereikia atlikti savo darbą, reikalingas socialinio draudimo įmokas ir privalomus mokesčius išmokėdamas sutartą atlyginimą sumokės darbdavys. Dirbantis pagal autorinę sutartį žmogus gali būti ramus dėl socialinių garantijų – jis draudžiamas ligos, motinystės, nedarbo, pensijų, privalomuoju sveikatos draudimu.

Įmokos „Sodrai“ yra mokamos nuo įstatymais nustatytos autorinio atlyginimo dalies. Šioms įmokoms taip pat taikomos vadinamosios lubos – nustatyta maksimali riba, kiek įmokų per metus žmogus gali sumokėti.

Gyventojo pajamų mokestis siekia 15 proc. nuo sutartyje nurodytos sumos (nuo visos sumos).

PLIUSAI

Savarankiškumas – dirbti galima tada, kai suplanuojate.

Galioja daug socialinių garantijų: priklauso išmokos ligos, šeimos nario slaugos, motinystės/tėvystės ir vaiko priežiūros atvejais, kaupiama pensija.

Galite derinti šią veiklą su kitomis.

Atlyginimas. Darbo užmokestis priklauso nuo jūsų pačių ir gali kas mėnesį kisti.

Darbo grafikas. Lankstus, priklauso nuo jūsų.

MINUSAI

Atostogos – tik nemokamos, iš santaupų.

Atlyginimas. Jei verslas nesiseks, atlyginimo galite neuždirbti.

Įmokas ir mokesčius apskaičiuoti ir mokėti turėsite savarankiškai.

Darbo vieta ir priemonės – jomis reikia pasirūpinti pačiam.

Samdomas darbas

Toks darbas yra populiariausias ir tam tikra prasme patogiausias. Samdomą darbą pasirinkęs žmogus su darbdaviu sudaro sutartį, kuri numato pagrindinius dalykus – darbo užmokestį, grafiką, atostogų trukmę ir kt. Dirbdamas šį darbą žmogus turi visas socialines garantijas, jo uždarbis (arba bent jo dalis) yra fiksuotas, ligos atveju žmogus gali gauti ligos išmoką ir pan.

PLIUSAI

Nereikia rūpintis apskaičiuojant ir mokant reikalingas įmokas ir mokesčius – tai už jus padaro buhalteriai.

Taikomos visos socialinės garantijos – galite saugiai sirgti, slaugyti šeimos narius, auginti vaikus, jums priklauso nedarbo išmoka netekus darbo ir t. t.

Darbo užmokestis yra fiksuotas ir nustatytas darbo sutartyje.

Atostogos. Darbo sutartyje nurodytų atostogų metu darbdavys darbuotojui moka atlyginimo dydžio atostoginius.

Darbo vieta. Ją ir reikalingas darbo priemonės užtikrina darbdavys.

MINUSAI

Didžiausi socialinio draudimo įmokų tarifai (todėl, kad žmogus draudžiamas visų rūšių socialiniu draudimu).

Mažas atlyginimo lankstumas – jis yra nustatytas darbo sutartyje ir ne visada gali būti koreguojamas atsižvelgiant į gerus darbo rezultatus.

Priklausomybė nuo darbdavio.

Darbo grafikas. Toks, kaip nustatyta sutartyje.

Individuali veikla

Pagrindinis šios veiklos bruožas yra tęstinumas. Dirbant su individualios veiklos pažyma galima vykdyti bet kurią veiklą, nebent įstatymas numato, kad konkrečiai veiklai reikia steigti įmonę.

Nusprendus pasirinkti šią veiklos formą, Valstybinei mokesčių inspekcijai būtina pateikti prašymą įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą. Įregistravus veiklą sistema sugeneruos pažymą ir bus galima pradėti dirbti.

Vykdydamas individualią veiklą pagal pažymą žmogus turi pats apskaičiuoti ir mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas ir gyventojų pajamų mokestį. GPM apskaičiuojamas pagal nustatytą tvarką ir siekia apie 5 proc. (priklausomai nuo pajamų, kurias per metus gaunate iš šios veiklos).

Valstybinio socialinio draudimo ir privalomojo sveikatos draudimo įmokos skaičiuojamos nuo 90 proc. apmokestinamųjų pajamų. Įstatymas numato, kad žmogus negali sumokėti daugiau įmokų, nei nustatyta, tad šiai veiklai galioja vadinamosios įmokų „lubos“.

PLIUSAI

Savarankiškumas – dirbti galima tada, kai suplanuojate.

Galioja daug socialinių garantijų: priklauso išmokos ligos, šeimos nario slaugos, motinystės/tėvystės ir vaiko priežiūros atvejais, kaupiama pensija.

Galite derinti šią veiklą su kitomis.

Atlyginimas. Darbo užmokestis priklauso nuo jūsų pačių ir gali kas mėnesį kisti.

Darbo grafikas. Lankstus, priklauso nuo Jūsų.

MINUSAI

Atostogos – tik nemokamos, iš santaupų.

Atlyginimas. Jei verslas nesiseks, atlyginimo galite neuždirbti.

Įmokas ir mokesčius apskaičiuoti ir mokėti turėsite savarankiškai.

Darbo vieta ir priemonės – jomis reikia pasirūpinti pačiam.

Viskas taip sudėtinga, kuri veikla yra geriausia?

Renkantis veiklą būtina savęs paklausti, kiek svarbios yra socialinės garantijos (ligos, motinystės, vaiko priežiūros, nedarbo išmokos), ar ši veikla bus tęstinė (individuali veikla), ar trumpalaikė (verslo liudijimas ar autorinė sutartis), ar pavyks susitvarkyti su įmokų apskaičiavimu ir teisingu sumokėjimu (dirbantys savarankiškai jas apskaičiuoja ir moka patys) ir pan.

ĮVAIRIOS VEIKLOS UŽTIKrina SKIRTINGAS GARANTIJAS

	VERSLO LIUDIJIMAS	INDIVIDUALI VEIKLA	DARBO SUTARTIS	AUTORINĖ SUTARTIS*	IJ SAVI- NINKAI	MB NARIAI	ŠEŠĖLIS
KOMPENSUOJAMAS GYDYMAS	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗
LIGOS IŠMOKA	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗
MOTINYSTĖS / TĖVYSTĖS VAIKO PRIEŽIŪROS IŠMOKOS	✗	✓	✓	✓	✓	✓	✗
NEDARBO IŠMOKOS	✗	✗	✓	✗	✓	✓	✗
SENATVĖS PENSIJA	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗

*Pagal autorinę sutartį dirbantis ir darbo santykių su tuo pačiu darbdaviu turintis žmogus yra draudžiamas nedarbo socialiniu draudimu ir gali gauti atitinkamas išmokas

1 užduotis

Telefono _____ užtikrina pagalbą daiktą praradus ar apgadinus.

_____ – tai pinigai, kurių žmogus neuždirba dėl to, kad serga, slaugo vaiką, prižiūri naujagimį ir pan. ir negali dirbti.

Lietuvoje gyventojų valstybiniu socialiniu draudimu rūpinasi _____.

Išmokų dydis priklauso nuo to, kokias _____ mokėjo žmogus.

Išmokos kitaip dar vadinamos socialinėmis _____.

2 užduotis

Naudodamiesi vmi.lt ir sodra.lt esančiomis skaičiuoklėmis, paskaičiuokite, kokias įmokas „Sodrai“ ir mokesčius VMI turės sumokėti žmogus, planuojantis uždirbti 1000, 2000, 2500 Eur per mėnesį dirbdamas su verslo liudijimu ir pagal individualios veiklos pažymą. Laikykite, kad veiklą vykdote visus metus, visomis dienomis Utenos r. savivaldybėje. Veikla – prekyba.

Pajamos	Įmokos „Sodrai“	
	Verslo liudijimas	Individuali veikla
12 000 Eur per metus		
24 000 Eur per metus		
30 000 Eur per metus		
	Pajamos neturi įtakos nuo verslo liudijimo mokamoms įmokoms ir mokesčiams.	Vykdant individualią veiklą įmokos ir mokesčiai priklauso nuo gaunamų pajamų.

**Vien pagal individualios veiklos pažymą dirbantis žmogus, nepriklausomai nuo gautų pajamų, turi kas mėnesį mokėti ne mažesnę kaip nustatytą PSD įmoką nuo MMA. 2019 m. PSD nuo minimalios mėnesio algos siekė 38,74 Eur/ mėn. arba 464,88 Eur per metus. Kai apmokestinamosios žmogaus pajamos yra didesnės nei MMA – PSD skaičiuojamas nuo pajamų.*

3 užduotys

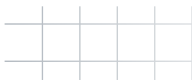
Naudodamiesi www.sodra.lt/skaiciuokles esančiomis skaičiuoklėmis užpildykite lentelės apskaičiuodami, kokios išmokos iš „Sodros“ priklausys nurodytais atvejais.

Verslo liudijimas

Pajamos	Išmoka		
	Vaiko priežiūros (iki II metų)	Ligos (10 d. d.)	Nedarbo
1 000 Eur/mėn.			
2 000 Eur/mėn.			

Individuali veikla. Atkreipkite dėmesį, kad išmokos skaičiuojamos nuo nustatytos dalies **apmokestinamųjų pajamų**.

Pajamos	Išmoka		
	Vaiko priežiūros (iki II metų)	Ligos (10 d. d.)	Nedarbo
1 000 Eur/mėn.			
2 000 Eur/mėn.			

KRIZĖ – kas nutinka jai atėjus?

Kasdienis žmonių gyvenimas teka įprasta vaga – vaikai lanko darželį ar mokyklą, jaunuoliai studijuoja, suaugusieji eina į darbą ir nuolat gauna atlyginimą. Kas atsitiktų, jeigu šią kasdienybę sujauktų netikėtas įvykis?

2020 m. kovo 16 d. Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų pasaulio šalių, įvestas karantinas, dėl kurio uždarytos visos ugdymo įstaigos, duris užvėrė kavinės, ne maisto prekių parduotuvės, uždrausti renginiai, sportuoti galėjai tik namuose, uždarytos šalies sienos ir nutrūko bet kokia turistinė veikla. Gyvenimas per naktį pasikeitė keliems mėnesiams.

Dėl pasaulį užklupusios viruso pandemijos turėjome išmokti gyventi naujoje realybėje – gatvės ištuštėjo, tiesiogiai bendrauti galėjome tik su šeimos nariais, todėl teko įprasti draugus ir artimuosius matyti ekrane, mokytis ir dirbti iš namų, jeigu buvo ką dirbti.

Verslas ir prekyba sustojo, o tai reiškia, kad daugybė žmonių, iki tol nematę jokių grėsmių savo gerovei, dėl karantino tiesiog liko be pajamų.

Svarbu, kad tokiems atvejams ir skirta valstybinė socialinio draudimo sistema, kuri saugo gyventojų finansinį saugumą, kai ištinka krizė.

Pavyzdžiui, Ligos socialinio draudimo įstatymas numato, kad tuo atveju, kai ugdymo įstaigos uždaromos dėl karantino, vienam iš vaiko (nuo darželinuko iki pradinuko) tėvų gali būti mokama ligos išmoka vaikui prižiūrėti – tam, kuris lieka namuose ir dėl vaiko priežiūros negali tęsti darbo.

Taigi vien dėl šio karantino daugiau nei 50 tūkst. tėvų liko namuose su mažais vaikais ir visą tą laikotarpį gavo pajamas – ligos išmokas, nors negalėjo dirbti.

Keliasdešimt tūkstančių iš darbo atleistų gyventojų kreipėsi į Užimtumo tarnybą ir gavo nedarbo išmokas, kurios mokamos net iki devynių mėnesių.

Visi kiti gyventojai – mamos ir tėčiai su kūdikiais vaiko priežiūros atostogose, 800 000 įvairių pensijų gavėjų – patikimai ir laiku gavo savo išmokas iš „Sodros“ ir savo piniginėse krizės nepajuto.

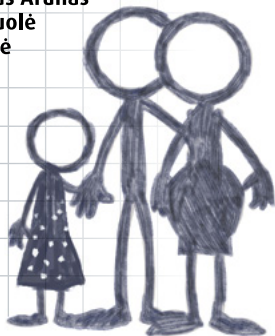
Paskaičiuota, kad kiekviena karantino diena „Sodrai“, vadinasi – visai socialinio draudimo sistemai, kainavo daugiau nei papildomus 2 mln. eurų kasdien. Tiek pinigų reikėjo nedarbo ir ligos išmokoms, kurių gavėjų skaičius išaugo dėl karantino.

Kartu paskaičiuota, kad mokėdama daugiau išmokų žmonėms, „Sodra“ gavo gerokai mažiau nei planuota įmokų, mat sustojus verslui ir žmonėms netekus darbo ar sumažėjus jų pajamoms, mažiau įmokų tenka „Sodrai“. Vieno karantino mėnesio deficitas siekė apie 50 mln. eurų.

Įsipareigojimų vykdymą ir socialinio draudimo sistemos stabilumą pavyko užtikrinti pasitelkiant „Sodros“ iki šios krizės sukauptą įmokų rezervą.

Pirmoji šeima

Statybininkas Arūnas
Auklė Danguolė
Mažoji Ievutė

PAJAMOS 1 400 €

Įmokos ir mokesčiai 0 €

ATLYGINIMAS 1 400 €*

* Jokių įmokų ir mokesčių nemoka

0 €

Danguolė ir Arūnas netenka pajamų ir sirgdami negauna nieko

0 €

Danguolė ir Arūnas dirba nelegaliai, todėl nėra draudžiami ir negauna nieko

0 €

Danguolė ir Arūnas negauna nieko ir kūdikį augina iš savo santaupų

KAS NUTIKS SUSIRGUS

KAS NUTIKS NETEKUS DARBO

KAS NUTIKS SULAUKUS KŪDIKO

Antroji šeima

Vairuotojas Mindaugas
Buhalterė Kristina
Mažasis Jonukas

PAJAMOS 2 450 €

Įmokos ir mokesčiai 960 €

ATLYGINIMAS 1 490 €*

* Atskaičius visus mokesčius, pagal darbo sutartį po 745 Eur „į rankas“ uždirba kiekvienas

apie **1 000 €**
„į rankas“

Mindaugas ir Kristina gauna ligos išmoką

apie **8 900 €**
„į rankas“

Mindaugas ir Kristina 9 mėnesius gaus nedarbo išmoką

apie **12 500 €**
„į rankas“

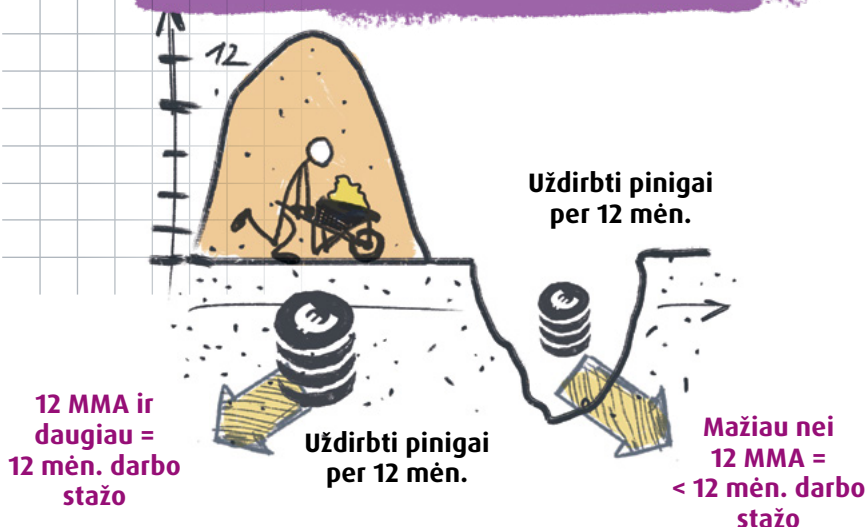
Mindaugas ir Kristina 2 metus augina kūdikį (motinystės + tėvystės + vaiko priežiūros išmokos)

Dirbdamas nelegaliai (tai dar vadinama darbu šešėlyje) žmogus turi pagalvoti, iš ko gyvens jei susirgs, kai sulauks pensijos, bet jos nebus uždirbęs.

Jei nemokamos socialinio draudimo įmokos (slepiami mokesčiai) – nepriklauso ir jokios išmokos iš „Sodros“.

www.sodra.lt/skaiciuokles

KAIP SKAIČIUOJAMAS STAŽAS SENATVĖS PENSIJAI?

Stažas – tai sutartinis matavimo vienetas, reikalingas senatvės pensijai apskaičiuoti.

Jei žmogus sukaupia mažiau kaip 15 metų stažo, senatvės pensija nemokama.

Stažas skaičiuojamas vertinant, kiek pinigų žmogus oficialiai, mokėdamas visus mokesčius ir įmokas, uždirbo per 12 mėnesių.

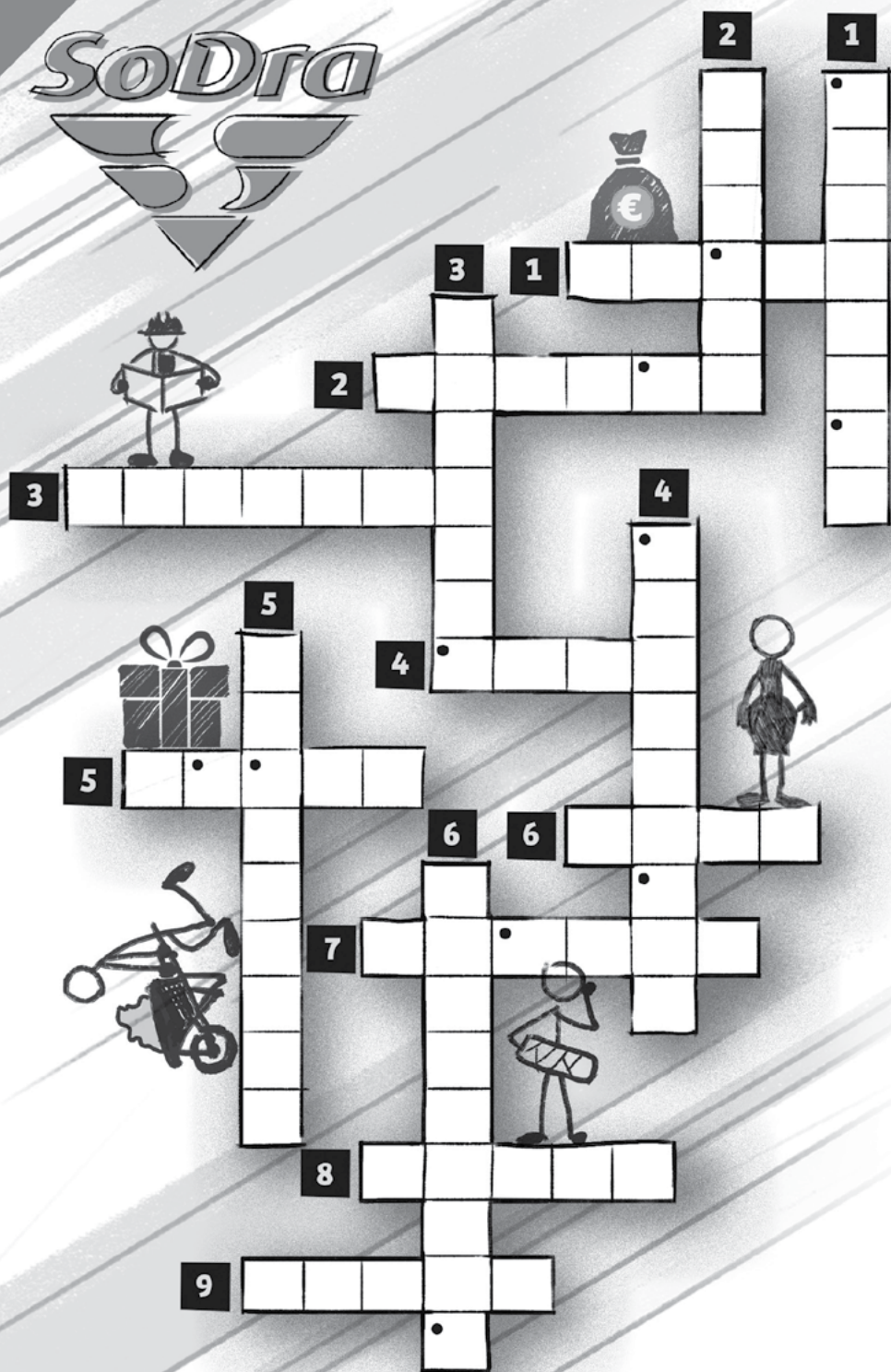
Atraskite ir išbraukite šiuos žodžius:

ATEITIS
KLINIKA
BIUDŽETAS
DRAUDIMAS
STAŽAS
SKOLA
ISTATYMAS

DRAUDĖJAS
KOMPENSACIJA
PASKATA
PRIEMOKA
PASKYRA
PENSIJA

ALGA
KAUPIMAS
SODRA
SUTARTIS
ŠEŠĖLIS
LIGA

VERTIKALIAI:

1. Susitarimas, taip pat – būtinas dokumentas norint dirbti oficialiai.
2. Gaunami pinigai, pavyzdžiui, jei žmogus draudėsi ir nutiko draudiminis įvykis, jam mokama ...
3. Pinigai, kas mėnesį mokami daugeliui senelių ir močiukių, kurie anksčiau dirbo ir mokėjo mokesčius.
4. Valstybinis socialinis ...
5. Lėšų, pinigų visuma. Pavyzdžiui, „Sodros“ ... surenkamas įmokomis, skiriamas išmokoms mokėti.
6. Laikas, kai nereikia eiti į mokyklą ar darbą.

HORIZONTALIAI:

1. Piniginis įnašas.
 2. Užsiėmimas, kažko veikimas.
 3. Iš priešingos pusės apšviesto daikto tamsus vaizdas ant ko nors arba reiškiny, kai gaunamos neoficialios pajamos.
 4. Atlyginimas.
 5. Serialas „... ir neto“ arba ko nors vertė, svoris kartu su priedais.
 6. Sveikatos pairimas, sušlubavimas ir atvejis, kai žmogui gali būti mokama atitinkama išmoka.
 7. Darbo, tam tikros veiklos kurioje nors srityje, organizacijoje trukmė.
 8. Įstaiga, kuri rūpinasi gyventojų valstybiniu socialiniu draudimu.
 9. Kambario ar kitos patalpos apdengimas, taip pat – riba, nustatoma įmokoms ir išmokoms, kurios jos negali viršyti.
- Iš paryškintų raidžių (iš viršaus į apačią, iš kairės į dešinę) sudėsi žodį, kuris nusako pagrindinį valstybinio socialinio draudimo principą.

Sugrąžinkite į sakinius pasimetusius žodžius, parinkę reikalingą linksnį. Kiekvienas žodis gali būti panaudotas tik 1 kartą.

1. Senelis daug metų kiekvieną dieną dirbo vairuotoju, todėl jo sukauptas darbo labai didelis.
2. Monikos tėvai apdraudė jos telefoną nuo sugadinimo ir vagystės, todėl kas mėnesį turi mokėti telefono draudimo
3. Kiekviena šeima turi savo ir pati nusprendžia, kam ir kiek pinigų gali skirti.
4. Nemokėdamas privalomojo sveikatos draudimo įmokų, žmogus gali sukaupti
5. nustato, kaip apskaičiuojamos įvairios
6. Jei iš Monikos, kurios telefonas buvo apdraustas nuo vagystės, kas nors tą telefoną pavogtų, ji iš draudimo bendrovės gautų
7. Taupydami mes rūpinamės dėl savo
8. užtikrina saugesnį žmogaus gyvenimą.
9. Dirbantis žmogus susirgęs gali gauti išmoką.
10. Lietuvoje valstybiniu socialiniu draudimu rūpinasi

įmoka draudimas
skola ateitis
išmoka
SODRA įstatymas
kompensacija stažas biudžetas

Tavo idėjos vertos DAUGIAU! Dalyvauk jaunimo verslumo programoje „AcceleratorX“

Jei prieš šimtą metų kam nors pasakytum, kad paprasčia spyruoklė uždirbs milijonus, tave išvadintų bepročiu. Tikriausiai, taip vadino ir Antrojo pasaulinio karo laivų inžinierių R. Jamesą. Kol jo sugalvota spyruoklė „**Slinky**“ netapo vienu **populiariausių** 20 a. žaislų ir **bilijono** dolerių verslu.

Esi 9-12 klasių moksleivis? Jaunimo ekonominio švietimo ir **verslumo** ugdymo organizacija „Lietuvos Junior Achievement“ meta tau iššūkį: svajok **pasauliniu** mastu, bandyk **be baimės** suklysti ir, svarbiausia, **drąsiai** mesk iššūkį nusistovėjusioms normoms ir **išreikšk** save.

Jeigu tau kažkas nepatinka, ką ruošiesi dėl to daryti? **Pa-keisti** tai ar sekti paskui bandą? **Imkis** veiksmų, **rask** geresnį būdą ir **siek** būti geriausia savo paties versija. O mes tau suteiksime visus tam reikalingus įrankius ir įgūdžius.

Tad pradėk savo verslą **DABAR!** „AcceleratorX“ supažindins ir išmokys tave, kaip tai padaryti. Nuo verslo plano kūrimo iki paslaugos ar produkto pristatymo ir pardavimo. Tavo galimybė dirbti komandoje, rizikuoti, parodyti lyderystę. Realų įmonę, realus pasaulis, realūs pinigai.

Ką mokiniai kuria jau dabar?

Susipažinkite su Kauno Veršvų gimnazijos jaunąja bendrove „Care to Smile“! 🌟 Komanda kuria ekologišką, kietos konsistencijos, su aktyvinta anglimi gaminamą, todėl juodą dantų pastą, parduodamą rūšiuojamame stikliniame indelyje. 🙌

Moksleiviai pasakoja, kad nors metai bendrovės vystymui nebuvo palankiausi, neįprasta pasaulinė situacija buvo neįkainojama galimybė, leidusi patirti ką tokioje situacijoje išgyvena stambūs verslai. 🚀

Įsimintiniausia komandos akimirka – kelionė į SEB Inovacijų centrą. „Buvome bepraramantys motyvaciją. Mokytojas klausė, ko ten pasisemsime? O mes nepasiruošę, nežinojome ką atsakyti. Mokytoji trūkus kantrybei, sustojome prie parduotuvės ir jis pasakė: „Išeinu 5 min., kai grįšiu nuspręskite ar keliaujame pirmyn ar gręžiamės atgal.“ Per tą laiką ne tik supratome, kodėl ten važiuojame, taip pat išsigrūdinome iškiliusias problemas. Mokytoji grįžus pasakė, kad važiuojame toliau, o jis, kad pakeltų nuotaiką, mus pavaišino sūreliais. Kelionėje išmokome, kad kritinėse situacijose nereikia pasiduoti, o eiti toliau! Tądien valgytų sūrelių skonis šiandien primena apie galimybę, kaip komandai, augti toliau.“ 😊

Daugiau informacijos mūsų internetinėje svetainėje: lja.lt

Antreprenerystės istorijas skaityk mūsų socialiniuose tinkluose:

📘 [JALithuania](https://www.facebook.com/JALithuania) 📷 [@jauniejianteprerieriai](https://www.instagram.com/jauniejianteprerieriai)

#AntreprenerystėsMėnuo

#AcceleratorX

#JuniorAchievementLT

